

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу,
голова приймальної комісії

О.О.Гайдей

03. 2019 року

УКРАЇНЬСЬКА МОВА
програма для вступних екзаменів

2019

Програма для вступних екзаменів з української мови та літератури для абітурієнтів на основі повної загальної середньої освіти Чернігівського промислово-економічного коледжу Київського національного університету технологій та дизайну. – Чернігів, 2019.

Укладач: голова предметної екзаменаційної комісії з української мови та літератури Грицан Л.О.

ЗМІСТ

- 1 Пояснювальна записка.
- 2 Цілі навчального предмета: абітурієнт повинен знати і уміти.
- 3 Зміст програми для вступного екзамену.
- 4 Критерії оцінювання навчальних досягнень.
- 5 Нормативи оцінювання тесту.
- 6 Список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступного екзамену розроблено на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури з урахуванням чинних програм з української мови для 5–9 класів (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804) та програм для профільного навчання учнів 10-11 класів (рівень стандарту, наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2016 № 826).

Зважаючи на варіативність програм з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, до програми внесено персоналії письменників і художні твори, вивчення яких передбачено всіма чинними програмами і відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Українська мова» («Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення») та «Українська література» («Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література кінця XVIII – початку XX ст.», «Література XX ст.», «Твори українських письменників-емігрантів», «Сучасний літературний процес»).

Мета й завдання вивчення української мови та літератури визначені державною програмою з української мови та літератури, яка водночас визначає основний зміст навчання і вимоги та критерії оцінювання його результатів.

Основна мета вивчення української мови та літератури у навчальних закладах України на сучасному етапі полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами державної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності.

ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА:

Вимоги до знань та умінь з української мови:

- знати зміст мовних понять і термінів;
- знати мовні явища, закономірності, правила орфографії та пунктуації;
- лінгвістика тексту;
- значення мовних одиниць та особливості їх функціонування;
- уміти розпізнавати мовні явища й закономірності;
- аналізувати, групувати, класифікувати, систематизувати мовні явища;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ;
- визначати істотні ознаки мовних явищ;
- відрізняти випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- аналізувати текст: його зміст, структуру й призначення;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- створювати власні висловлювання з певною комунікативною метою;
- виражати мовними засобами свій духовний світ, популяризувати українською мовою цінності української та світової культури.

Вимоги до знань та умінь з української літератури:

- знати взаємозв'язок літератури з життям, характерні риси епохи, відображені у вивченому творі; суспільну роль художньої літератури;
- основні етапи розвитку української літератури; найважливіші факти літературного процесу;
- світове значення української літератури;
- основні етапи життєвого і творчого шляху письменників;
- ідейно-тематичну основу, особливості композиції, сюжет вивчених творів;
- місце і значення кожного твору в доробку письменника та в літературному процесі даного періоду;
- визначальні ознаки понять: народність літератури, художній образ, літературний характер, типові характери, конкретно-історичне та загальнолюдське в них, літературні роди та їх основні жанри як своєрідні способи образного відтворення дійсності;
- уміти знаходити ознаки роду та жанру художнього твору і розрізняти твори різних жанрів;
- визначати елементи сюжету і поза сюжетні елементи та їх роль у художньому творі;
- виявляти основні проблеми, поставлені у творі, що вивчається;
- визначати роль героїв у розкритті ідейного змісту твору та їхню авторську оцінку;
- характеризувати героїв твору;
- з'ясувати взаємозв'язок світогляду і творчості письменника;
- виявляти найхарактерніші ознаки творчого методу та літературного напрямку;
- аналізувати твір з урахуванням його художньої, естетичної та ідейної цілісності й авторської позиції.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

1 УКРАЇНСЬКА МОВА

1.1 Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

1.2 Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова. Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

1.3 Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

1.4 Морфологія

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні й загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складна форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. *Форми дієслова*: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). *Безособові дієслова*. *Способи дієслова*: дійсний, умовний, наказовий. *Творення форм умовного та наказового способів дієслів*. *Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни*. *Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу*.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. *Активні та пасивні дієприкметники*. *Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу*. *Дієприкметниковий зворот*. *Безособові форми на -но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. *Дієприслівниковий зворот*.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. *Ступені порівняння прислівників*: вищий і найвищий. *Зміни приголосних при творенні прислівників вищого і найвищого ступенів*. *Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників*. *Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу*.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. *Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника*. *Правопис прийменників*.

Сполучник як службова частина мови. *Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю*: сурядні і підрядні. *Групи сполучників за вживанням* (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). *Правопис сполучників*. *Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови*.

Частка як службова частина мови. *Правопис часток*.

Вигук як частина мови. *Правопис вигуків*.

1.5 Синтаксис

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. *Підрядний і сурядний зв'язок між словами та частинами складного речення*. *Головне й залежне слово в словосполученні*. *Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова*. *Словосполучення непоширені й поширені*.

Речення як основна синтаксична одиниця. *Грамматична основа речення*. *Порядок слів у реченні*. *Види речень за метою висловлювання* (розповідні, питальні й спонукальні); *за емоційним забарвленням* (окличні й неокличні); *за будовою* (прості й складні); *за складом граматичної основи* (двоскладні й односкладні); *за наявністю чи відсутністю другорядних членів* (непоширені й поширені); *за наявністю необхідних членів речення* (повні й неповні); *за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів* (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань)

Просте двоскладне речення. *Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення*. *Зв'язок між підметом і присудком*.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. *Означення*. *Прикладка як різновид означення*. *Додаток*. *Обставина*. *Порівняльний зворот*.

Односкладні речення. *Грамматична основа односкладного речення*. *Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена*: *односкладні речення з головним членом у формі присудка* (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та *односкладні речення з головним членом у формі підмета* (називні).

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення. Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

1.6 Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

1.7 Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення

2 УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

2.1 Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

2.2 Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів». Григорій Сковорода «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

2.3 Література кінця XVIII — початку ХХ ст.

Іван Котляревський «Енеїда», «Наталка Полтавка»; Г. Квітка-Основ'яненко «Маруся»; Тарас Шевченко «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт»; Пантелеймон Куліш «Чорна рада»; Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»; Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»; Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля»; Іван Франко «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей».

2.4 Література ХХ ст.

Михайло Коцюбинський «Тіні забутих предків», «Intermezzo»; Ольга Кобилянська «Земля»; Леся Українка «Contra spem spero!», «Лісова пісня»; Микола Вороний «Блакитна Панна»; Олександр Олесь «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...»; Павло Тичина «О панно Інно», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пам'яті тридцяти»; Максим Рильський «Молюсь і вірю. Вітер грає...»; Микола Зеров «Київ-традиція»; Микола Хвильовий «Я (Романтика)»; Юрій Яновський «Дитинство»; Володимир Сосюра «Любіть Україну»; Валер'ян Підмогильний «Місто»; Остап Вишня «Моя автобіографія», «Сом»; Микола Куліш «Мина Мазайло»; Богдан-Ігор Антонич «Різдво»; Олександр Довженко «Україна в огні», «Зачарована Десна»; Андрій Малишко «Пісня про рушник»; Василь Симоненко «Ти знаєш, що ти – людина...», «Задивляюсь в твої зіниці...»; Олесь Гончар «Залізний острів»; Григорій Тютюнник «Три зозулі з поклоном»; Василь Стус «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явися!...»; Іван Драч «Балада про соняшник»; Ліна Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

2.5 Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний «Тигролови»; Євген Маланюк «Стилет чи стилос?».

2.6 Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Тест складається з трьох частин. I частина містить 33 завдання закритої форми з української мови, II частина — 24 завдання з української літератури закритої форми. Частина III передбачає написання власного висловлення (орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка: 200–250 слів; текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть). Неправильно позначені та підчищені відповіді у бланку відповідей вважатимуться помилкою. Результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, зазначених у бланку, та якості написання власного висловлення.

Загальна кількість завдань – 58. Правила виконання зазначені перед завданнями кожної нової форми. Час виконання – 180 хвилин.

НОРМАТИВИ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТУ

Оцінювання виконання завдань з української мови та літератури: I, II частини – кожне завдання оцінюється у 3 (три) бали, III частина – 20 балів. Максимальна кількість балів – 200 балів. Мінімальна кількість балів – 100.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Педагогічна преса, 2005.
- 2 Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підручник для 9 кл. - К.: Освіта, 2002.
- 3 Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Педагогічна преса, 2006.
- 4 Передрій Г. Р., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. - К.: Освіта, 2003.
- 5 Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 8 кл. серед. шк. - К.: Вікторія, 2004.
- 6 Степанишин Б. І. Українська література: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Арт-освіта, 2004.
- 7 Українська література: Хрестоматія нововведених творів за програмою 2002 року: У 3-х част./Автор-упорядник Р.В.Мовчан. - Частина третя (9 - 11 класи). - К.: Генеза, 2003.
- 8 Джерела пружно б'ють: Хрестоматія з української літератури для 9 класу/ Уклав Борис Степанишин. - К.: Арт-Освіта, 2004.
- 9 Хропко П. П. Українська література: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Школяр, 2005.
- 10 Українська література: Хрестоматія для 10 класу середніх загальноосвітніх навчальних закладів/ Упоряд. П.П. Хропко, В.Ф.Погребенник. - К.: Ковчег, 2003.
- 11 Срібний птах: Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загально освіт. навч. закл. - Част. II. / Упоряд. Г. Ф. Семенюк, М. П. Ткачук, А. Б. Гуляк. - К.: Освіта, 2006.
- 12 Семенюк Г. Ф., Ткачук М. П., Ковальчук О. Г. Українська література: Підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Освіта, 2006.
- 13 Новосьолова В.І., Скуратівський Л.В., Плетньова Л.В. Українська мова: збірник тестових завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. – К.: Генеза, 2009.
- 14 Українська мова і література - завдання та відповіді зовнішнього незалежного оцінювання 2008 року.
- 15 Українська мова і література - завдання та відповіді зовнішнього незалежного оцінювання 2007 року.
- 16 Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підручник для 8 кл. - К.: Освіта, 2004.

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу,
голова приймальної комісії
_____ О.О.Гайдей
_____ 2019 року

ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Тест складається з трьох частин. I частина містить 33 завдання закритої форми з української мови, II частина — 24 завдання з української літератури закритої форми. Частина III передбачає написання власного висловлення (орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка: 200–250 слів; текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть). Неправильно позначені та підчищені відповіді у бланку відповідей вважатимуться помилкою. Загальна кількість завдань – 58. Правила виконання зазначені перед завданнями кожної нової форми. Час виконання – 180 хвилин.

Оцінювання виконання завдань з української мови та літератури: I, II частина – кожне завдання оцінюється у 3 (три) бали, III частина – 20 балів. Максимальна кількість балів – 200 балів. Мінімальна кількість балів – 100.

Частина I
Українська мова

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку
1 Спрощення в групах приголосних позначається на письмі в усіх словах рядка

- А сер..це, щас..ливий, форпос..ний
- Б вартіс..ний, совіс..ливий, тиж..невий
- В облас..ний, президен..ський, якіс..ний
- Г кількіс..ний, хвас..ливий, проїз..ний

2 М'який знак треба писати в усіх словах рядка

- А порт..ера, віз..міть, пул..с, заміс..кий, виход..те
- Б здебіл..шого, слиз..ко, волин..ський, вітал..ня, близ..ко
- В діл..ниця, емал..ований, просиш.., дзен..кати, ковальс..кий
- Г щіл..ний, їдал..ня, інтер..ер, красун..чик, неволен..ка.

3 Літеру е треба писати в усіх словах рядка

- А мисл..ння, пал..во, п'ят..ро, дуж..чка, мар..во
- Б попередж..ння, учит..ль, промов..стий, м..ткий, кош..чок
- В ім..на, утвор..ний, міл..на, б..нтежити, печ..во
- Г зв..личений, озелен..ння, зам..сти, долон..чка, сут..ніти

4 Правильно написано всі слова в рядку

- А скасований, розтривожений, безтурботний, припинений
- Б схвалення, безапеляційний, розмовний, преморожений
- В безконтактний, призвісько, розрекламований, списаний
- Г пресмачний, сфотографований, безмірний, росщеплений

5 Суфікс -ищ- має однакове значення в усіх словах, ОКРІМ

- А родовище
- Б вовчище
- В попелище
- Г сховище

6 Помилку в написанні імені по батькові допущено в рядку

- А Валентинівна, Аркадіївна, Ігорівна
- Б Васильович, Михайлович, Юрійович
- В Олексіївна, Дмитрівна, Олександрівна
- Г Якович, Святославович, Анатолійович

Прочитайте текст і виконайте завдання 7-10

(1) Як/би хто хотів почути голос самого вітру, то мусив би піти йому на/зустріч, і зупинитися посеред степу. (2) Тут, безумовно, ніщо не приєднається до його голосу, ніщо не стане на заваді. (3) А хто бажав би ще й перевірити вітер на/силу, то мав би глянути на тополь, яку той нагинає до/долу. (4) А ще краще – на віковичного дуба, адже нахилити коренастого велетня – справді неабияка [...]. (5) Вітер – це ілюзія руху, і тому на місці можемо насолоджуватися швидкістю, летом, окриленням.

7 Окремо в тексті треба писати сполуку слів

- А як/би
- Б на/зустріч
- В на/силу
- Г до/долу

8 На місці пропуску в четвертому реченні має бути слово

- А втома
- Б потуга
- В завада
- Г перепона

9 Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- А першому
- Б другому
- В третьому
- Г четвертому

10 Однорідними додатками ускладнене речення

- А друге
- Б третє
- В четверте
- Г п'яте

Завдання 11–23 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку

11 Лексичну помилку допущено в рядку

- А являється прикладом
- Б скасувати конференцію
- В непридатний до вжитку
- Г зважати на правила
- Д порядок денний

12 Спільнокореневими до слова роса є всі слова, ОКРІМ

- А росинка
- Б зрошення
- В рослий
- Г росяний
- Д заросився

13 Усі складні слова треба писати через дефіс у рядку

- А південно/африканський, фото/журналіст, тьмяно/жовтий
- Б інформаційно/аналітичний, лікувально/профілактичний, ячмінно/житній
- В пів/Одеси, лісо/промисловий, рекламно/пропагандистський
- Г північно/західний, службово/посадовий, східно/слов'янський
- Д лимонно/кислий, жовто /гарячий, темно/синій

14 Підкреслені літери позначають той самий звук у всіх словах рядка

- А доріжка, стежці, огороджений
- Б ягдка, подзьобувати, раддяться
- В рюкзак, Великдень, жилетка
- Г айсберг, соколинний, світовий
- Д осьдечки, знімання, зів'янути

15 Укажіть рядок, в якому подані антонімічні пари

- А працювати – праця
- Б працювати – робити
- В працювати – працюватий
- Г працювати – ледарювати
- Д працювати – виконувати

16 Апостроф треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка, ОКРІМ

- А бультер..ер, Лук..ян, різнобарв..я
- Б кон..юнктивіт, інтерв..ю, В..етнам
- В дит..ясла, бар..ерний, Аліг..ері
- Г Мін..юст, інтер..ер, між..ярусний
- Д об..єднання, пів..юрти, пів..Європи

17 Помилку в написанні слова іншомовного походження допущено в рядку

- А Апенніни, каса, касета

- Б Діккенс, манна, комісія
- В Канни, колектив, брутто
- Г Брюссель, буддист, хоббі
- Д Міссурі, іммігрант, тонна

18 Форму наказового способу дієслова вжито в реченні

- А Творімо українське мистецтво разом!
- Б Треба бути наполегливим, аби стати успішним.
- В Нове життя нового прагне слова!
- Г На всі питання шукаємо відповіді у своєму серці!
- Д Не боятися експериментів – ось гасло сміливців.

19 Укажіть рядок, в якому є звертання

- А А гей там, виходьте!
- Б Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу.
- В Криши, ламай, трохи стереотипи.
- Г Кажуть, тільки у горі, у печалі, у тузі пізнаються друзі.
- Д Чого являєшся мені у сні?

20 Складним є речення

- А Хто ставить завдання простіші, той швидше мети досягає.
- Б Не сумнівайся, ідучи з народом.
- В Маємо жити, звичайно, не хлібом єдиним.
- Г Білий пилок сіявся з неба, встеляв сивую памороззю трави.
- Д Кажуть, тільки у горі, у печалі, у тузі пізнаються друзі.

21 Відокремленим означенням можна замінити підрядну частину в реченні

- А До кімнати весело вбігли близнюки, які міцно трималися за руки.
- Б Угорі тужливо озвалися журавлі, які вже взяли літо на свої крила.
- В До годівниці прибігала сарна, яка потоваришувала з нашим козеням.
- Г Мою увагу привернули комахи, що яскраво світилися серед трав.
- Д Надвечір ожили яскраві квіти, що прив'яли за день на сонці.

22 Ставити кому між частинами складносурядного речення не потрібно в рядку (розділові знаки пропущено)

- А Від ставу дівчатко біжить по межі і стоїть на порозі усміхнена мати.
- Б У високості тремтів срібний птах і симфонія сонця дзвеніла.
- В Яблуко додолу струсять віти і воно вже в кроні не засяє.
- Г Сіє у росах сріблясте проміння і сіється листя в гулке безгоміння.
- Д Ластівки літають низько і синички туляться до землі.

23 Омоніми є в реченні

- А Той розум не шляхетний, а шляхетський.
- Б Князь Костянтин, батько князя Василя, мав талант і талан.
- В У пеклі наших доль не знаєш сам: ти бранець чи обранець.
- Г Бо хтозна, чи він знайде там свободу, чи ще одну збудує слободу.
- Д Бридкого бруду із холодних душ не змиє навіть і холодний душ.

У завданнях 24–28 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою.

24 Установіть відповідність між фразеологізмом та його значенням

Фразеологізм	Значення
1 хоч греблю гати	А насміхатися
2 підняти на глум	Б багато
3 умивати руки	В дбати про чистоту
4 не спускати очей	Г тікати від відповідальності
Д слідкувати за кимось	

25 Установіть відповідність між видами односкладних речень та поданими прикладами

Односкладне речення	Приклад
1 означено-особове	А У чужому домі не порядкуй.
2 неозначено-особове	Б Мені показували з кручі Дніпро.
3 безособове	В Нам дано одне життя прожити.
4 узагальнено-особове	Г Посиджу над рікою, помовчу і подумаю.
	Д Кожна голова свій розум має.

26 Установіть відповідність між видами складних речень та поданими прикладами

Види складних речень
1 складносурядне речення
2 складнопідрядне речення
3 безсполучникове речення
4 складне речення з різними видами зв'язку

Приклади

- А Тільки вчора було ще влітку, а сьогодні вже восени.
Б Туман уже піднявся – небо стало сірим.
В Тоді в мені спалахнула ненависть до тих, що нищили мою любов.
Г Можна все на світі вибрати, сину...
Д Або не сокіл я, або спалила мені неволя крила, тільки чую – їм не відрости.

27 Установіть відповідність між видами підрядних речень та поданими прикладами

Види підрядних речень	Приклади
1 означальне	А Мені було байдуже, де вони отримували цю інформацію.
2 з'ясувальне	Б Туди, де образи кохані, душа окрилена летить.
3 обставинне причини	В Вогонь був таким, що в повітрі снаряди зустрічалися зі снарядами.
4 обставинне місця	Г Прокинувся від того, що в хаті стало видно.
	Д Аби дійти до верховин мети, знайди опору у собі самому.

28 З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Національний центр Олександра Довженка викупив у Японії й повернув в Україну копію *(1)віднайденого* в місцевому кіноархіві *(2)повнометражного* наукового фільму 1930 року «Людина і мавпа», *(3)що* *(4)донедавна* вважали втраченим.

- А займенник
Б прикметник
В прислівник
Г форма дієслова (дієприкметник)
Д форма дієслова (дієприслівник)

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–33 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку.

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–33.
Букросинг: перетворюємо світ на суцільну бібліотеку

Історична довідка

(2–10) Якось у Парижі меценат закупив 250 велосипедів і розкидав їх по місту. Кожен охочий міг узяти двоколісний транспортний засіб і доїхати туди, куди потрібно, а потім залишити його там для наступного подорожнього... Згодом схожий рух набув популярності й з іншими речами. У 2001 році в американського інтернет-технолога Рона Хорнбекера з'явилася ідея букросингу (з англ. book – книга, crossing – рух). На одному із сайтів він прочитав про систему циркуляції по всьому світу залишених фотоапаратів і вирішив повторити цей експеримент з іншими речами. Тоді ж поклав 20 книг у холі одного готелю. А за півроку було вже 300 активістів, які «відпускали» своїх друкованих друзів у подорож...

(11–15) – Буккросинг – це міжнародний рух за «звільнення» книжок, – розповідає арт-менеджер книгарні «Є» Оксана Васьків. – Суть його полягає в тому, щоб «звільнити» книгу від господаря й пустити її у вільне плавання. В Україні він з'явився 2005 року. Щоб книжка не загубилася, а знайшла свій шлях до читача, було створено буккросингові полиці.

(16–21) – Наприклад, у Львові перша така поличка виникла наприкінці літа 2009 року в галереї «Ом». На той час була лише група ентузіастів, яка спробувала залишати книжки на вулицях або в кав'ярнях міста, – говорить активіст львівського буккросингу Тарас Бейзик. – Але в таких випадках через незнання львів'ян часто траплялося, що буккросер відпускав книжку, а той, хто знаходив, просто забирав її собі. Тож ризик, що вона зійде з маршруту, був дуже високий.

(22–24) – Спершу на нашій полиці було кілька десятків книг, – пригадує Галина Кулик, одна із засновниць й активісток буккросингу у Львові. – За три місяці їх кількість зросла до двох сотень.

(25–27) – Невдовзі після прем'єрної полиці з'явилася ще одна – у книгарні «Є». Уміст її з часу відкриття крамниці суттєво змінився, – наголошує Оксана Васьків.

(28–31) – Величезний попит має популярна сучасна література, – долучається до розмови Тарас Бейзик. – Класика й так є в кожного вдома. Найбільш читабельними залишаються наші сучасники: Любко Дереш, Сергій Жадан, Тарас Прохасько...

(32–39) – До речі, книжки, учасниці буккросингу, переносять інформацію про враження тих, хто їх читав, – продовжує Оксана Васьків. – Люди залишають на форзацах або на сторінках свої рекомендації й контакти, щоб згодом обмінятися враженнями чи просто знайти нових друзів за інтересами. Зазвичай полиці обладнані спеціальними наліпками, які дають зрозуміти, що цю книгу не продають, а її просто можна взяти почитати. А ще позначками, що прикріплюють на форзац. Це буккросинговий лист, де в спеціальній графі вказують контакти й поради наступному читачеві.

(40–47) – Для мене буккросинг – це насамперед геніальна ідея, яка стирає рамки соціально усталених норм на зразок «я – тобі, а ти – мені», – каже Тарас Бейзик. – Це можливість просто віддавати. Показати людям, що буває «просто так», щиро, відкрито, без реклами, без спонсорів... Справжній буккросер, який зумів зрозуміти всю глибину руху, «звільняє» книжки й отримує від цього задоволення. Дехто думає, що буккросинг – це можливість знайти собі якусь цікаву книжечку задарма. Можливо. Але суть у тому, аби «відпускати» її в мандрівку, перетворюючи світ на відкриту бібліотеку...

Коментар

(49–57) Галина Бабій, радіожурналіст: Буваючи на відпочинку чи у відрядженнях за кордоном, зауважила, що вільний обмін книжками там дуже поширений. Ідеться не лише про книгарні, а й про готелі, де зупиняється людина з усього світу! На жаль, наші видання мені жодного разу не траплялися... Відтоді завжди беру в подорож кілька книжок і журналів українською мовою, які залишаю почитати всім охочим саме на таких поличках із написом «Bookcrossing». Буккросинг – своєрідний народний рух. Я з тих людей, які не чекають на допомогу ані від міністерств, ані від дипломатів, ані від спонсорів. Якщо багато хто з нас робитиме так само, української книжки у світі побільшає...

За Б. Городницькою

29 Найбільшою популярністю на вітчизняних буккросингових полицях користуються книги

- А сучасної української літератури
- Б класичної української літератури
- В зарубіжної літератури
- Г літератури іноземними мовами

30 У тексті згадано всі аспекти буккросингу, ОКРІМ

- А української книги у світі стане більше
- Б можна отримати задоволення, коли віддаєш
- В зникне потреба в приватних бібліотеках
- Г завжди можна знайти друзів за інтересами

31 Автор долучає до тексту коментар Галини Бабій, щоб показати, що

- А українці – активні учасники буккросингу за кордоном
- Б кожен може долучитися до поширення вітчизняної книги
- В в Україні буккросинг ще зовсім не розвинений
- Г влада не зацікавлена в розвитку буккросингу

32 У варіантах відповідей наведено коментарі ентузіаста буккросингу з Нікополя, який пише під ніком Rayan Riener. Прочитайте їх. У тексті є підтвердження всіх наведених нижче думок, ОКРІМ

А Розуміння принципів буккросингу його учасниками – головний чинник, який впливає на успіх або занепад руху. Адже буккросинг – це обіг книг у суспільстві. Він існує за принципом соціальної мережі, а тому «друкованих друзів» потрібно відпускати постійно й спонукати до цього інших.

Б Головна проблема буккросингу в Україні – це самі так звані буккросери (більшість із яких не є такими), адже вони не дотримуються правил цього руху, унаслідок чого не відбувається його якісного розвитку.

В З українським буккросингом співпрацює багато магазинів, кафе, клубів, бібліотек. Вони відкривають «безпечні полиці», або «зони буккросингу», тобто місця, де книги перебувають у відносній безпеці й не потраплять до рук двірника, поліції чи недобросовісних «любителів».

Г Просто обмін книгами з рук у руки або в якихось місцях без реєстрації на спеціальному сайті не вважають буккросингом, оскільки втрачається ланка зв'язку, через що відпущена книга вирушає у свою першу й останню подорож.

33 Основну думку тексту відображає твердження

А Поширення простих, але геніальних ідей у світі – справа волонтерів.

Б «Відпускання книг» – геніальна ідея, яка рухає книгу світом.

В Рух за «звільнення» книжок аналогічний циркуляції фотоапаратів у світі.

Г Львів – єдине місто в Україні, що підхопило популярну світову тенденцію.

Частина 2

Українська література

Завдання 34–53 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку.

34 Рядки В кінці греблі шумлять верби, Що я насадила... Нема того козаченька, Що я полюбила... є в

А календарно-обрядовій пісні

Б суспільно-побутовій пісні

В родинно-побутовій пісні

Г історичній пісні

Д народній думі

35 «І немає більшої радості, аніж жити за покликанням» – це провідна думка твору

А «Кайдашева сім'я»

Б «Бджола та Шершень»

В «Слово про похід Ігорів»

Г «Наталка Полтавка»

Д «Дума про Марусю Богуславку»

36 Словами «Не віриш? Так знай же, що я тебе давно уже – теє-то як його – полюбив, як тільки ви перейшли жити в наше село» освідчується

А Василь Марусі Дрот

Б Тетерваковський Наталці Терпило

В Петро Лесі Черевань

Г Чіпка Галі Гудзь

Д Націєвський Марисі Борулі

37 Уривок «Таточку, голубчику, соколику, лебедичку! Матінко моя ріднесенька... голубочко! Не погубляйте свого дитяти; дайте мені, бідненькій, ще на світі пожити! Не розлучайте мене з моїм Василечком...» узято з твору

А «Кайдашева сім'я»

Б «Наталка Полтавка»

В «Мартин Боруля»

Г «Маруся»

Д «Чорна рада»

38 Розділи «Свято в Чигирині», «Червоний бенкет», «Лебедин» є у творі, де діють герої

А Ярема Галайда, Іван Гонта

Б Єгошуа, Авірон

В Яким Сомко, Леся Черевань

Г Дідона, Сивілла

Д Мотря Жуківна, Чіпка Вареник

39 Підзаголовок «Хроніка 1663 року» має твір

А Панаса Мирного

Б Тараса Шевченка

В Пантелеймона Куліша

Г Ольги Кобилянської

Д Михайла Коцюбинського

40 Приказка «Лайкою та криком згоди не дійдеш» ілюструє проблему твору

А «Бджола та Шершень»

Б «Наталка Полтавка»

В «Тіні забутих предків»

Г «Лісова пісня»

Д «Кайдашева сім'я»

41 Образ селянина, який у пошуках правди став злочинцем, змальовано у творі

А «Чорна рада»

Б «Тигролови»

В «Я (Романтика)»

Г «Тіні забутих предків»

Д «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

42 Слова Ні, любий, я тобі не дорікаю, а тільки – смутно, що не можеш ти своїм життям до себе дорівнятись... говорить

А Мавка Лукашу

Б Катерина Івану

В Уля Мокію

Г Дідона Енею

Д Оксана Яремі

43 Казку про те, як дерева обирали собі короля, розповідає

А Боян

Б Мойсей

В Чугайстир

Г Еней

Д Лісовик

44 Ознаки модернізму притаманні обом творам рядка

А «Contra spem spero!» та «Кавказ»

Б «Чорна рада» та «Мартин Боруля»

В «Intermezzo» та «Я (Романтика)»

Г «Гімн» та «De libertate»

Д «Київ – традиція» та «Наталка Полтавка»

45 Музика klepanня коси була улюбленою для героя

А кіноповісті

Б оповідання

В роману

Г поеми

Д повісті

46 В уривку «Бог дав йому (Івоніці) двоє дітей. Але що по одній стороні було саме добре, вийшло по другій саме зло. А він їх однаково любив обох, вигодував однаково працею своїх рук» сказано про

А Лавріна та Карпа

Б Марисю та Степана

В Михайла та Саву

Г Рину та Мокія

Д Наталку та Грицька

47 Образ юного Тичини, який «животворив душею давній міт / І “Плуга” вів у сонячні комуни», є у творі

А «Київ – традиція»

Б «Стилет чи стилос?»

В «Страшні слова, коли вони мовчать»

Г «Як добре те, що смерті не боюсь я»

Д «О слово рідне! Орле скутий!..»

48 Темою твору «Україна в огні» є

А життя української родини в добу Руїни

Б боротьба повстанців проти царських військ

В спогади автора про Першу світову війну

Г визволення Києва від фашистських загарбників

Д трагічні події Другої світової війни

49 В уривку «За царського режиму, як свідчать дореволюційні рибалки-письменники, сом важив до чотирьохсот кілограмів, ковтав собак і ведмедів. Можливо, що з розвитком рибальства сом важитиме тонну» основним художнім засобом є

А алегорія

Б паралелізм

В гіпербола

Г порівняння

Д персоніфікація

50 «Філософський роздум-декларация, в якому антигуманний світ виявився безсилим перед духом та етикою в'язня совісті», – сказано про твір

А «Ти знаєш, що ти – людина?»

Б «Страшні слова, коли вони мовчать»

В «Стилет чи стилос?»

Г «Як добре те, що смерті не боюсь я»

Д «Любіть Україну!»

51 Ну, є ж про зраду там які статті? Не всяка ж кара має бути незбожна. Що ж це виходить? Зрадити в житті державу — злочин, а людину — можна?! – запитує герой твору

А «Лісова пісня»

Б «Маруся Чурай»

В «Катерина»

Г «Мойсей»

Д «Гайдамаки»

52 Лозов'ягін – справжнє прізвище автора

А пригодницького роману

Б роману в новелах

В неокласичного сонета

Г кіноповісті

Д усмішки

53 Рядки Юрія Іздрика

ніч така місячна зоряна ясная

видно хоч голки збирай

зоряні війни здаються невчасними

вчасним здається рай

ілюструють пародійну гру з чужими текстами, характерну для

А романтизму

Б неоромантизму

В імпресіонізму

Г неокласицизму

Д постмодернізму

У завданнях 54–57 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою.

54 Укажіть твори одного жанру

Назва твору

1 «Тигролови»

Назва твору

А «Зачарована Десна»

Частина 3 Власне висловлення

58 Прочитайте наведений текст.

Часто можна почути думку, що з грубою, невихованою особою варто говорити «її мовою», оскільки вона, мовляв, не розуміє іншої. Водночас багато хто вважає, що коли в стосунках із такими людьми ми почнемо грати за їхніми правилами, то вже нічим не відрізнятимемося від них.

Викладіть Ваш погляд на проблему: Як варто чинити, зіткнувшись із невихованістю, непорядністю іншої людини

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, що найкраще підтвердять Вашу думку. Проілюструйте Ваші міркування посиланнями на приклади з художньої літератури чи інших видів мистецтва (зазначте автора й назву твору, укажіть на проблему, порушену митцем, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка (100-150 слів). Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

Ключ до тестового завдання з української мови та літератури

№ завдання	відповідь	№ завдання	відповідь	№ завдання	відповідь
1	Б	24	1Б, 2А, 3Г, 4 Д	47	А
2	А	25	1 Г, 2Б, 3 В, 4 А	48	Д
3	Г	26	1А, 2В, 3Б, 4 Д	49	В
4	А	27	1В, 2А, 3Г, 4 Б	50	Г
5	Б	28	1Г, 2 Б, 3А, 4 В	51	Б
6	Б	29	А	52	А
7	В	30	В	53	Д
8	Б	31	Б	54	1Д, 2Б, 3Г, 4А
9	А	32	Г	55	1Г, 2Б, 3А, 4В
10	Г	33	Б	56	1Д, 2Б, 3Г, 4А
11	А	34	В	57	1А, 2Б, 3В, 4Д
12	В	35	Б		
13	Б	36	Б		
14	Д	37	Г		
15	Г	38	А		
16	Д	39	В		
17	Г	40	Д		
18	А	41	Д		
19	Б	42	А		
20	А	43	Б		
21	Д	44	В		
22	Б	45	А		
23	Д	46	В		

Голова предметної екзаменаційної комісії
з української мови та літератури

Л.О.Грицан

Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ВКЛАДКА

ШИФР _____

БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ

№ завдання	відповідь	№ завдання	відповідь	№ завдання	відповідь
1		21		41	
2		22		42	
3		23		43	
4		24		44	
5		25		45	
6		26		46	
7		27		47	
8		28		48	
9		29		49	
10		30		50	
11		31		51	
12		32		52	
13		33		53	
14		34		54	
15		35		55	
16		36		56	
17		37		57	
18		38			
19		39			
20		40			